

**การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ
โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2**
The Development of Analytical Thinking Skill on al-Hadith
Subject by Using Backward Design Technique for Secondary Islamic Studies Students,
Year 2

อับดุลราศัคี แดวอสนุง¹

Abdulrasak Deaworsanung¹

อับดุลรอแม สุหลง¹

Abdulramae Sulong¹

(Received: May 28, 2023; Revised: June 20, 2023; Accepted: June 28, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระวิชาอัลหะดีษระหว่างก่อนหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบย้อนกลับ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ในรายวิชาอัลหะดีษ 2) แบบทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาอัลหะดีษ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ มีค่าร้อยละโดยรวม เท่ากับ $E_1/E_2 = 80.37/83.07$ 2) ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ร้อยละ 85.45 โดยการเทียบเกณฑ์แล้วสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) 3) ผลการ

1 สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

1 Department of Teaching Islamic Education, Faculty of Education, Yala Rajabhat University (Corresponding author / Email : dooneem@gmail.com)

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 4) ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.1)

คำสำคัญ : พัฒนากิจกรรมการคิดวิเคราะห์ วิชาอัลหะดีษ การสอนแบบย้อนกลับ

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop and determine the efficiency of learning management on al-Hadith subject by using backward design technique for secondary Islamic Studies students, year 2 to the set criterion of 80/80, 2) develop analytical thinking skills on al-Hadith subject for secondary Islamic studies students, year 2 by using 70 % criteria, 3) compare the learning achievements on al-Hadith subject between before and after learning according to the learning management plans through reverse teaching, and 4) study the satisfaction towards the instruction by using backward design technique. The research instruments were 1) lesson plans by using backward design technique for secondary Islamic studies students, year 2 in the al-Hadith subject, 2) a test to measure the ability of analytical thinking skills for al-Hadith subject, 3) learning achievement's test of al-Hadith subject, and 4) the satisfaction questionnaire towards instruction. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviations. The research findings were as follows 1) the efficiency of the lesson plans on the development of thinking skill by using backward design technique for secondary Islamic studies students, year 2 was $E_1/E_2 = 80.70/83.07$, 2) the result of developing analytical thinking skills was 85.45 percent by comparing the criteria higher than the specified criteria (70 percent), 3) the students learning achievement on al-Hadith subject after learning was higher than before learning which was considered statistically significant at the 0.05 level, and 4) the students' satisfaction of learning management on al-Hadith subject by using backward design technique teaching, overall, was at a very satisfactory level ($\bar{X}=4.18$, S.D. = 0.1).

Keywords: *Develop analytical thinking skills, al-Hadith subject, Backward design.*

บทนำ

อัลหะดีษคือ คือ สิ่งที่พาดพิงถึงท่านนบี คำพูดการกระทำ การยอมรับ คุณลักษณะ และชีวประวัติของท่านนบี (ศ.ล.) ซึ่งเป็นวิชาหนึ่งที่สำคัญรองจากอัลกุรอาน และอัลหะดีษนั้นเปรียบเสมือนเป็นคำอธิบายจากอัลกุรอานที่ต้องยึดมั่นในคำสอนและเป็นหนทางที่ดีในการพัฒนาตนเองและสังคมให้ผู้เรียนอยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งจาก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีเนื้อหาในการปฏิบัติตนเอง เช่นการละหมาดคุฮา ละหมาดตะฮัจญุด ละหมาด ซออิบ สิทธิของมุสลิมหกประการ ถือศีลอดวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เจ็ดจำพวกได้อยู่ในร่มเงา เงื่อนไขการเข้าสวรรค์ และผู้ที่ปกปิดความรู้จากเนื้อหาดังกล่าว ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดในการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนอิสลามศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

จากเนื้อหาของรายวิชาอัลหะดีษนั้นมีความสำคัญที่เป็นส่วนหนึ่งของวะสุยอัลลอฮ์ (ช.บ.) ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของบัญญัติอิสลามรองจากอัลกุรอาน มุสลิมทุกคนวาญิบต้องน้อมรับและนำมาใช้เป็นหลักฐานตลอดจนนำมาปฏิบัติในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและเรื่องทางโลกเมื่อสามารถยืนยันหะดีษนั้น ๆ ว่ามาจากท่านนบีมุฮัมมัด (ศ.ล.) จริงโดยใช้หลักการและกฎเกณฑ์ของวิชามุสญาอะละหุอัลหะดีษและวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการนำหะดีษมาใช้เป็นหลักฐานและปฏิบัติตามนั้นเป็นการแสดงถึงการจงรักภักดีต่อคำสั่งของอัลลอฮ์ ที่ให้มุสลิมทุกคนน้อมรับในหะดีษของท่านนบี (ศ.ล.) ดังที่ปรากฏในอัลกุรอาน (อับดุลเลาะ การีนา, 2549) จากการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพุทธศักราช 2546 ได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานในสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในข้อที่ 2 ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์การสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างวิจารณ์และการคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ซึ่งการพัฒนาความคิดในการศึกษาอิสลามนั้นได้มีหลักฐานชัดเจนในการสนับสนุนด้านความคิดเพื่อสามารถแยกแยะความดี ความชั่วและความเที่ยงตรงการที่ได้ใช้สติปัญญาที่กำหนดทิศทางนั้น จึงเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์ที่สุด ในอัลกุรอานได้เน้นชัดเจนให้คิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ใคร่ครวญและพินิจพิจารณามากกว่าด้วยการทำตามแบบจํานนด้วยการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองจึงเป็นหลักสำคัญของผู้ศรัทธาที่แท้จริง เนื่องจากการศรัทธาที่ได้รับด้วยการสืบทอดจากบิดามารดาโดยไม่ได้อธิบายอย่างวิจารณ์นั้นเป็นการศรัทธาที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นการคิดวิจารณ์จึงเป็นกุญแจสำคัญเพื่อบรรลุปเป้าหมายสู่แนวทางที่ถูกต้องด้วยสมเหตุผลผลมากที่สุด

ซึ่งจากการรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั่นพื้นฐาน (I-NET) จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2562) พบว่า ในการประเมินรายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาคอนปลายของโรงเรียนอรุณอิสลามวิทยาประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2562 ผลการทดสอบ (I-NET) มีค่าเฉลี่ย 34.80 ถือว่าต่ำกว่าเกณฑ์ระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของครูผู้สอนอิสลามศึกษา (อับดุลรอฮิม กาแบ อิบรอฮิม ดอปอ และบัชมะห์ นิแว , สัมภาษณ์) ที่สะท้อนให้เห็นปัญหา

ดังกล่าวว่า นักเรียนขาดทักษะกระบวนการ เช่น ขาดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จับใจความที่เรียนไม่ได้ และไม่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาสาระอื่นๆ ได้ เนื่องจากนักเรียนยึดติดกับสิ่งที่คุ้นเคยด้วยการท่องจำ โดยที่ไม่ได้มีความเข้าใจอย่างจริงจัง นอกจากนี้ผู้วิจัยเองได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนพบว่า มีปัญหาขาดความอดทนที่จะขบคิดเป็นเวลานานๆ

จากปัญหาเบื้องต้น ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ตามที่หลักสูตรได้กำหนด ซึ่งสำหรับวิธีการแก้ปัญหาด้วยหลากหลายวิธีจำนวนหนึ่งในนั้นคือ การสอนโดยใช้เทคนิคแบบย้อนกลับที่ได้เน้นผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยไพฑิณ ยิ้มสมบูรณ์และคณะ (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีโอกาสตอบสนองต่อวัตถุประสงค์และตอบสนองต่อการวัดและประเมินผลทำให้สามารถวัดและประเมินผลได้สอดคล้องชัดเจนขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีกับการสอน Backward design เป็นแนวคิดของวิกกินส์ และเจย์ แม็กไท (Grant Wiggins; & Jay McTighe) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบจัดการเรียนรู้ที่เขาเรียกว่า Backward Design ไว้ในหนังสือ Understanding by Design ซึ่งเป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ครูจะต้องกำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการ (Identify desired results) ให้เกิดขึ้นต่อผู้เรียน โดย Grant Wiggins และ Jay McTighe ให้ชื่อว่า (Enduring Understandings) โดยเมื่อกำหนดความเข้าใจที่คงทนได้แล้ว ครูจะต้องบอกให้ได้ว่าความเข้าใจที่คงทนของผู้เรียนเกิดจากอะไร ผู้เรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมอะไรบ้างหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนเกิดพฤติกรรมเหล่านั้น (Determine Acceptable Evidence) โดยครูมีวิธีวัดอะไรที่จะบอกว่าคุณนักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าวจากนั้นครูจึงวางแผนวิธีการจัดการเรียนรู้ (Plan Learning Experience and Instruction) ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่คงทน

เฉลิม พักอ่อน (2552) ได้กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีข้อควรพิจารณาจากเป้าหมาย มีความหมายต่อผู้เรียน และเน้นเพื่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งที่ได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ ดังนี้

1. มีเป้าหมายชัดเจนที่เป็นรูปธรรมและท้าทาย
2. แสดงเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากแบบธรรมดา
3. เรื่องที่เรียนเป็นเรื่องที่สำคัญ และน่าสนใจต่อผู้เรียน
4. สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน และมีความหมายต่อผู้เรียน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองผิดลองถูกโดยมีการให้ข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจน
6. เน้นเพื่อผู้เรียนเป็นรายบุคคลเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้วิธีหลากหลายวิธีในการทำงานที่

ได้รับมอบหมายตามความสนใจของตนเอง

ดังนั้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการมาคิดวิเคราะห์ในรายวิชาอัลหะดีษด้วยการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ เพื่อเป็นอีกทางเลือกในการแก้ปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นกลไกในการสร้างให้ผู้เรียนเกิดความคิด

วิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ สู่การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถาบันการศึกษาโดยผู้เรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เอาใจใส่ต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองต่อเนื่องมีศักยภาพในการคิดรับรู้คิดคาดคะเนคิดวิเคราะห์และคิดใช้เหตุผลต่อไป จากเหตุผลและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) ซึ่งการเรียนรู้แบบย้อนกลับเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ Grant Wiggins and Jay McTighe มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัลหะดีษ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โรงเรียนอรุณอิสลามวิทยา เพื่อสนับสนุนให้ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้อัลหะดีษให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระวิชาอัลหะดีษระหว่างก่อนหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบย้อนกลับ
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่เรียนวิชาอัลหะดีษ ชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอรุณอิสลามวิทยา อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี จำนวนนักเรียน 22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบย้อนกลับเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โรงเรียนอรุณอิสลามวิทยา จำนวน 8 แผน
- 2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์เป็นแบบอัตนัยจำนวน 40 ข้อ

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอัลหะดีษสำหรับชั้นอิสลามศึกษา ตอนปลายปีที่ 2 เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบย้อนกลับ

3. การดำเนินวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2565 โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ดำเนินกิจกรรมโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1- 8 ตามลำดับ

3.2 เมื่อดำเนินการทำกิจกรรมด้วยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน

3.3 เมื่อดำเนินการทำกิจกรรมด้วยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษเสร็จแต่ละแผน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ในแต่ละแผนแล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดและบันทึกคะแนนลงในใบบันทึกคะแนน

3.4 ผู้เรียนทำการตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับประกอบการสอนวิชาอัลหะดีษ สำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษา ตอนปลายปีที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการบรรยาย อธิบายเหตุผลของข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาอัลหะดีษเรื่อง ละหมาดคุซา ละหมาดตะฮัจญุด ละหมาดฆออิบ สิทธิของมุสลิมหกประการ ถือศีลอดวันจันทร์และวันพฤหัสบดี เจ็ดจำพวกใดอยู่ในร่มเงา เงื่อนไขการเข้าสวรรค์และผู้ปกปิดความรู้ของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยการเรียนรู้แบบย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2)

4.2 นำผลการทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบโดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

4.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบนำข้อมูลที่ได้จากการหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ วิเคราะห์ โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาอัลหะดีษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐานคือ $E_1/E_2 = 80/80$ จำนวน 8 แผนดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 1 แสดงค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2

แผน การ จัดการที่	ก่อนเรียน ร้อยละ	หลังเรียน ร้อยละ	ก่อนเรียน/ หลังเรียน	การแปลผล
1	80.91	83.64	80.91/83.64	ผ่านเกณฑ์
2	80.45	82.73	80.45/82.73	ผ่านเกณฑ์
3	80.23	80.00	80.23/82.73	ผ่านเกณฑ์
4	80.00	83.64	80.00/83.64	ผ่านเกณฑ์
5	80.00	81.82	80.00/81.82	ผ่านเกณฑ์
6	80.68	84.55	80.68/84.55	ผ่านเกณฑ์
7	80.23	81.82	80.23/81.82	ผ่านเกณฑ์
8	80.23	83.64	80.23/83.64	ผ่านเกณฑ์
รวม	80.37	83.07	80.37/83.07	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 มีค่าร้อยละโดยรวม เท่ากับ $E_1/E_2 = 80.37/83.07$ ซึ่งมีประสิทธิภาพที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 70

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

รายการ	N	ร้อยละ	S.D.	เกณฑ์
ผลการพัฒนา				
ทักษะการคิดวิเคราะห์	22	85.45	1.04	70

จากตารางที่ 2 พบว่าการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชาอัลหะดีษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 มีค่าร้อยละ 85.45 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่วางไว้

ตอนที่ 3 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระวิชาอัลหะดีษระหว่างก่อนหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบย้อนกลับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลการทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	22	40	31.82	0.49	5.75
หลังเรียน	22	40	33.00	0.45	

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ข้อสอบสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.82/33.00

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ

ตารางที่ 4 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อ	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	รูปแบบการสอนตอบสนองความต้องการของผู้เรียน	4.23	0.52	มาก	4

2	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจง่าย	4.18	0.65	มาก	5
3	เนื้อหาอัลหะดีษเป็นไปตามลำดับขั้น ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียน	4.05	0.71	มาก	10
4	สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนมีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์	4.23	0.60	มากที่สุด	2
5	บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.27	0.54	มากที่สุด	1
6	ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น	4.18	0.57	มาก	7
7	ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะตามเนื้อหา อัลหะดีษและกิจกรรมการเรียนรู้	4.14	0.62	มาก	8
8	ผู้เรียนมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม	4.14	0.55	มาก	9
9	ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในบทอัลหะดีษได้	4.23	0.60	มาก	3
10	ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	4.18	0.57	มาก	6
รวม		4.18	0.1	มาก	

จากตารางที่ 4 ผลการวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.18 โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ 2 ระดับ คือ มีความพึงพอใจในระดับมาก และปานกลาง ความพึงพอใจในระดับมากสองอันดับแรก คือบรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่มผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับปานกลางคือ รูปแบบการสอนตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในบทอัลหะดีษได้ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนมีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มีคะแนนเฉลี่ย 4.23 และเนื้อหาอัลหะดีษเป็นไปตามลำดับขั้น ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

อภิปรายผล

ผลการศึกษานำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์รายวิชา อัลหะดีษโดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลปรากฏว่าผลประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนพบว่า ผู้เรียนสามารถทำคะแนนระหว่างเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 80.70 และผู้เรียนสามารถทำคะแนนหลังเรียนได้ถูกต้องร้อยละ 83.37 ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.37/83.07 ซึ่งเมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาอัลหะดีษสูงขึ้น คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับได้กำหนดหลักฐานการแสดงออกของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ แล้วจึงออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถเป็นหลักฐานซึ่งการแสดงผลออกของผู้เรียนที่กำหนดไว้แต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งผลย้อนกลับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหลังจากได้ศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามชุดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งค่าเป้าหมาย 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรศ.ดร. พลรัตน์ (2557) พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การออกแบบการเรียนรู้ แบบย้อนกลับร่วมกับการประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน มีประสิทธิภาพ 81.20/77.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่ตั้งไว้คือ 75/75 ที่กำหนด

2. ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้สาระอัลหะดีษ การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับหลังเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น มีค่าร้อยละ 85.45 ที่ได้ใกล้เคียงกับผลงานวิจัยของนางนุช อินทรกำแหงและคณะ (2558) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนตามแนวคิดการออกแบบย้อนกลับผ่านเว็บเควสท์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนสำหรับนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับ พบว่า หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของบุญกนก ปิยะนิษฐ์ (2563) พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อาจเนื่องมาจากการจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับได้กำหนดหลักฐานการแสดงออกของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ แล้วจึงออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถเป็นหลักฐานซึ่งการแสดงผลออกของผู้เรียนที่กำหนดไว้แต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ สามารถส่งผลย้อนกลับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหลังจากได้ศึกษา และปฏิบัติกิจกรรมตามชุดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งค่าเป้าหมาย 80/80

4. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นอิสลามศึกษาตอนปลายปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ พบว่า มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลรวม

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในด้านบรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่มเป็นอันดับที่ 1 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 อันดับที่ 2 คือ ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนมีความเหมาะสมในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และอันดับที่ 3 คือ ด้านผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ในบทหะดีษได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้มากในทุกองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกรัก สุวรรณวัจน์ และคณะ (2555) เรื่อง การพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้การออกแบบย้อนกลับสำหรับหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต จากการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อต้นแบบการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การออกแบบย้อนกลับ ในรายวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 1 หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต พบว่านิสิตมีความพึงพอใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.30 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมอยู่ที่ 0.69

สรุป

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับเป็นอีกทางเลือกในการออกแบบการเรียนรู้ เนื่องจากการสอนแบบย้อนกลับได้เน้นสิ่งที่มีคุณค่าและนำรู้สิ่งที่จำเป็นต้องรู้และจำเป็นต้องทำ ความเข้าใจที่ลุ่มลึกและยั่งยืน จึงส่งผลให้นักเรียนได้รู้คุณค่าในบทอัลหะดีษมากขึ้นที่ได้เน้นด้วยการปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับผู้สอนต้องออกแบบวางแผน กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน เนื่องจากการสอนแบบย้อนกลับมีความแตกต่างจากการสอนแบบทั่วไป จากปัญหาที่ได้ดำเนินการสอนแบบย้อนกลับ พบว่า นักเรียนยังขาดความเข้าใจ ซึ่งการสอนแบบย้อนกลับได้เน้นความเข้าใจที่สามารถสาธิตได้ มากกว่าด้วยการจดจำ

1.2 ผู้วิจัยควรนำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับที่ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าพัฒนาขึ้นไปใช้ในการสอนให้แพร่หลาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับที่มีประสิทธิภาพ โดยเลือกเนื้อหาที่เป็นปัญหาในการเรียนรู้เรื่องอื่นในระดับชั้นอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการสอนระหว่างการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสอนแบบย้อนกลับกับการสอนอื่น ๆ เช่น การสอนแบบโครงการ แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). หลักสูตรอิสลามศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

เฉลิม พักอ่อน. (2552). การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

นงนุช อินทรกำแหงและคณะ. (2558). ผลการเรียนรู้ตามแนวคิดการออกแบบย้อนกลับผ่านเว็บไซต์ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชา เท ค โ น โ ล ยี สารสนเทศและการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 9(2): 72-81.

บุญกนก ปิยะนิษฐ์. (2563). การพัฒนาชุดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบย้อนกลับ เรื่อง การใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 15(2): 61-71.

ปรียะดา ภัทรสังขธรรม. (2561). ประสิทธิภาพของการออกแบบการเรียนการสอนแบบย้อนกลับเพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาล. วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 11(3): 64-78.

พลอยไพลิน ยิ้มสมบุรณ์ และคณะ. (2564). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามการออกแบบย้อนกลับ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของอากาศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(1): 30-40.

รศกรณัฏ์ พลรัตน์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การออกแบบการเรียนรู้อย่างย้อนกลับ ร่วมกับการประเมินด้วยแฟ้มสะสมผลงาน เรื่อง ทศนิยม และการบวก การลบ การคูณ ทศนิยม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 6(16): 161-171.

ศุภรัก สุวรรณวัจน์และคณะ. (2555). การพัฒนาต้นแบบการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้การออกแบบย้อนกลับสำหรับหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 3(1): 126-136.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562). รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน I-NET ปีการศึกษา 2562 ชั้นอิสลามศึกษาตอนปลาย (ชานาวิยะห์). ปัตตานี : สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.

อับดุลเลาะ การ์นา. (2549). มุศเฎาะละหุอัลหะดีษ. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สัมภาษณ์

อับดุลรอฮิม กาเบ อีบรอฮิม ตอปอและบัชมะห์ นิแเว. ครูผู้สอนโรงเรียนอรุณอิสลามวิทยา. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2563.